Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 198. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 22-го ВЕРЕСНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 22, 1953. No. 198. XOL. LXI.

РАДА АФЛ ВИКИДАЄ СПІЛКУ ВАНТАЖНИКІВ

ЗБОРИ ЗАТВЕРДЯТЬ ЦЮ УХВАЛУ; ПРОЄКТУЮТЬ ОРГАНІЗУВАТИ НОВУ СПІЛКУ

Ст. Луїс. — Виконна Рада Американської Федерації Праці на своїм передконвенційнім засіданні прийняла постанову, щоб позбавити членства Міжнародну Спілку Вантажників, і щоб на її місце організувати нову спілку вантажних робітників, яка, мабуть, буде називатися Американська Федерація. Вантажників. Це перший випадок в історії АФЛ, що викидають із своїх рядів робітничу спілку. Спілка Вантажників була членом АФЛ від шісдесят років, а тепер позбавляють її членства за те, що в ній зайняли провід злочинні елементи, які послуговувалися в и м ушуванням і корупцією при приниманню до праці робітників, головно в нюйорському порті. Спілку вантажників були припинили в її правах на попередньому засіданні Ради АФЛ, бо думали, що вона сама зуміє, ще перед конвенцією, очистити себе від злочинних елементів, на яких чолі стояв її досмертний голова Джозеф П. Райен, який судово обвинувачений в тому, що розкрадав спілкові фонди. Нова проєктована спілка вантажників дістане свій окремий статут, і її управа співпрацюватиме з двостейтовою комісією, яка має очистити порт в Ню Йорку від злочинних елементів. Відділи Спілки Вантажників, над Великими озерами і на ріці Міссісіпі заявилися за тим, щоб організувати нову спілку вантажників, в Ню Йорку. Покищо, тільки сім місцевих спілок вантажників (на всіх 71) заявилися за цим пляном. Окрема комісія буде провірювати минуле всіх членів, що будуть до неї голоситися, і в той спосіб позбудеться всіх злочинних елементів, які верховодили в теперішніх відділах Міжнародної Спілки Вантажників.

Домагання обмежити червону пропаганду в країні

Вашингтон. — Сенатська Підкомісія Внутрішньої Безпеки опрацювала великий (336 стр.) внесок, спертий на свідченнях, вислуханих під час замкнених засідань між 6 березня і 11 червня. Під час переслухань виявилось, що комуністична пропаганда „заливає країну", використовуючи для розповсюджування своїх матеріялів пошту й інші середники. Комуністи в різних пунктах створили цілі склади своєї пропаґандивної літератури, звідки вона розходиться по країні. Добре розгалужена сітка поширення пропаґандивної літератури може бути використана червоними у випадку війни або розв'язання комуністичної партії, яка тоді не зможе леґально розповсюджувати свої друки. Комуністи володіють кількома великими друкарнями, які діють нелеґально і навіть змінюють місця своєї праці, як це сталося з видавництвом, яке з Пітсбурґу перенеслося до Шикаґо. Свідки ствердили ,що ці друкарні фінансує Москва, через посольства і консуляти сателітних держав. Стверджено, що в січні, лише в одній окрузі Ню Йорку, розповсюджено до 25,000 мішків пошти з країн з-поза залізної завіси, при чому в кожному мішку було до сорока пересилок й що 80 відсотків цих пересилок це було політична пропаганда. На підставі цих і багатьох інших спостережень, Підкомісія Внутрішньої Безпеки закликає Конґрес поробити заходи для припинення поширювання комуністичної пропаґанди в ЗДА, — однаково, як місцевого, так і закордонного походження. Підкомісія вимагає також вияснення правного становища закордонних представників, які надуживають своїх привілеїв. Для цього доведеться доповнювати виконування Акту внутрішньої безпеки з 1950 року й Акту про реєстрацію чужинних аґентів з 1938 року та про поширення їх на чинники, які досі не підпадали під дію цих законів.

Президент Айзенгавер полагоджує низку важливих справ

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер розпочав біжучий тиждень з полагодження кількох важливих справ, серед яких на перше місце висувається питання ощадностей у військовому бюджеті, яке може бути переглянене з огляду на нові вістки про зростальну могутність Совєтів в повітряній та атомовій ділянках. З цим получена справа розподілу оборонних коштів між трьома родами збройних сил країни та припускальні розмови з Москвою про контролю атомово - водневої зброї. З інших справ, найважливіші є питання світової торгівлі та корейське —ув'язку з розбіжними домаганнями розподілу чи об'єднання цієї країни. Окрім того, президент виголосить важливі промови в Спринґфілді і Бостоні.

Труман закликає юнацтво служити демократичним принципам

Бувший президент Труман минулої неділі виступив уперше заробково в телевізії, під час програми, що її передавано заходами фундації Форда. Програма входила в пересилання, що їх називають „прогулянками" і які призначені для молоді від 8 до 16 років. Труман закликав молодь спільними силами об'єднати разом всі народи світу та розповсюдити у світі „шляхетні демократичні засади".

В АМЕРИЦІ

● До ЗДА прибули 456 грецьких вояків, які їдуть до Кореї. Вони побувають у таборі Кілмер, в стейті Ню Джерзі, і поїдуть на захід, щоб відплисти до Кореї.

● В Ню Орлінс відбулася вдала операція двох сіямських сестер, які зрослі були долішньою частиною хребта. Дівчата здорові, і це була б перша така успішна операція.

● Імміграційний уряд у Вашинґтоні викрив широку організацію, яка з Канади переводить небажаних чужинців до ЗДА. Ця організація кожного тижня переводить 20 незаконних імігрантів, між ними багатьох комуністів.

● Багато демократичних сенаторів дістали запрошення на республіканський обід, що відбудеться 13 жовтня в Герші, в Па, з приводу іменин през. Айзенгавера.

● Секретар фльоти Роберт Андерсон заявив, що ЗДА мусять розбудовувати всі частини своїх військових сил, бо неможна рахувати тільки на атомову бомбу, якої зовсім можуть не вживати в найближчій війні, подібно, як це було з газами в попередній війні.

● Вирішено депортувати Де Сімоне, рекітера наркотиків. — Він буде відісланий на його батьківщину — Італію. У 1943 р. його засуджено за розповсюдження наркотиків на шість років ув'язнення.

● Минулої неділі у нюйоркській католицькій катедрі, під час богослуження, жінка-детектив двічі стрілила у повітря, переслідуючи кишенькову злодійку. Злодійку вдалося затримати.

● Департаментові Оборони закинено впливання на публічну опінію. Окрема публікація закидує найвищим військовим намагання, різними способами, змілітаризувати публічну думку.

МЕТРОПОЛІЯ ПІД ЗНАКОМ УКРАЇНСЬКОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ В РОКОВИНИ ГОЛОДУ

15,000 українців взяло участь в поході вулицями Ню Йорку; коло 5,000 приявних на Маніфестації в Мангеттен Сентер; широкий відгомін в американській пресі

Ню Йорк. — Ця світова метрополія стояла минулої неділі під знаком імпозантної української маніфестації, влаштованої окремим Обласним Комітетом, створеним з ініціятиви Об'єднаного Комітету Українських Організацій м. Ню Йорку та під протекторатом Українського Конґресового Комітету, для відзначення 20-их роковин зорганізованого Москвою страшного голоду в Україні в рр. 1932-33. Підготовка до Маніфестації тривала кілька місяців і в ній взяли участь українці самої метрополії, як і довколишніх громад. Були теж представники з віддалених місцевостей.

Маніфестація складалася з двох, згл. трьох частин: — 1). Маніфестаційного походу головними вулицями міста, в якому взяло участь приблизно 15,000 осіб; 2). Панахиди, відправленої українськими православними владиками в асисті духівництва й хору в Мангеттен Сентер; та 3), Самої маніфестації в тій же залі, з виступами американських і українських промовців та ухваленням відповідних резолюцій. Велика заля Мангеттен Сентер далеко не могла помістити всіх маніфестантів, бо тільки коло 5.000. Перед маніфестацією, в неділю рано, по всіх українських православних і католицьких церквах метрополітальної округи мали відправитись Богослужби та моління за жертви голоду та на інтенцію українського народу. Головними українськими промовцями на Маніфестаційному зібранні в залі виступали: Дмитро Галичин, голова Українського Народного Союзу й екзекутивний заступник голови УК-Комітету, та письменниця Олена Звичайна, що промовляли по українськи, а з американських гостей промовляли: проф. Рафаїл Лемкін, співавтор конвенції Об'єднаних Націй проти народовбивства, — конґресмен Артур Клайн з Ню Йорку та п. О'Браєн, особистий представник посадника міста Ню Йорку п. Імпелліттері. Заповіджений виступ демократичного кандидата на посадника міста, п. Роберта Вагнера, не відбувся, бо Ваґнер був перешкоджений і прибув вже по закінченні маніфестації. Поза програмою виступали з короткими промовами: — Архиєпископ Мстислав, голова УВАН в ЗДА проф. М. Ветухів, п. Марчак та представники білорусів, чехів, хорватів і інших поневолених Москвою народів. Під час Панахиди виголосив відповідну проповідь (англійською мовою) Митрополит Іоан. Маніфестаційним походом керували окремі впорядчики з головою Маніфестаційного Комітету адв. Степаном Яремою, п. Володимиром Бакадом та п. Марчаком на чолі. Маніфестацією в залі проводили: діючий заступник голови Обласного Комітету п. Дубинець по-українськи й по англійськи п. Бакад, що представляв теж американських промовців та відчитав резолюції англійською мовою. Резолюції українською мовою відчитав д-р В. Вишиваний. Під час маніфестаційного походу давали вияснення через голосники інж. П. Красноніс по-українськи й п. В. Цюпа по-англійськи. Довші звідомлення про маніфестацію появились в обидвох великих щоденниках: „Ню Йорк Таймс" і „Геральд Трібюн" і їх теж розіслали до всієї преси пресові аґенції Юнайтед Прес та Асошіейтед Прес. „Н. Йорк Таймс" помістив теж велику світлину з походу та з транспаренту з написом: „Москва депортувала на Сибір 3 метрополитів, понад 50 єпископів та багато тисяч українських священиків". Вістку про маніфестацію подавали у вечірніх годинах всі місцеві радіовисильні. Її передав теж в Україну український Відділ „Голосу Америки".

Маніфестаційний похід

Вже на дві години перед маніфестаційним походом почали великі маси народу заповнювати замкнені для звичайного руху вулиці навколо Вашінгтон Скверу між Бродвеєм і 5-тою евеню. Коло год. 2-ої пополудні почав вирушати похід. На самому переді несено хрест, за яким ішли українські православні Владики та духівництво, опісля маршали походу: пп. Ярема й Бакад, а за ними представники УККомітету, Обласного Комітету та центральних організацій, а дальше: українські й американські прапори та переплітані п'ятьма оркестрами поодинокі організації й групи. Несено багато транспарентів з написами в роді: „Ми йдемо в поході в честь замучених в зорганізованім Москвою голоді 6,000,000 українців"; „Смерть московському імперіялізмові!"; „Москва зруйнувала 11,000 українських церков"; „Большевизм — нова форма російського імперіялізму"; „Домагаємося визволення України й інших народів з-під московської кормиги!"; З окремими своїми транспарентами або прапорами йшли жінки з Союзу Українок Америки, Літературно-Мистецький Клюб, Т-во Українських Інженерів, Ветерани українських воєн, хор „Думка", ДОБРУС, ОДВУ, Т-во „Буковина", Український Спортовий Клюб громади: Джерзі Сіті, Менвіл, Нюарк, Пасейк, Петерсон, Йонкерс, Гемстед, Елизабет, Асторія та інші, а дальше ПЛАСТ, СУМА, Український Народний Союз та „Провидіння". Між маршуючими в поході зокрема вирізнялись діти, жінки з Українського Відділу Американського Червоного Хреста та жінки з Самостійного Золотого Хреста, Хор „Думка", ДОБРУС, Інженери і головно великі групи ПЛАСТУ й СУМА в одностроях. Американська преса звернула увагу, що більшість маніфестантів мали темні одяги та жалобні відзнаки. На вулицях приглядалося походові відносно багато американської публіки, зокрема на рухливій 34-тій вулиці. Похід був без сумніву імпозантний та взірцевий щодо порядку, на що звернула увагу поліція й публіка, як теж преса. Під час походу поширювано серед публіки летючки англійською мовою, видані Обласним Комітетом і Американськими Приятелями АБН про голод в Україні.

УКРАЇНСЬКІ Й АМЕРИКАНСЬКІ ПРОМОВЦІ НА МАНІФЕСТАЦІЇ ЗАСУДЖУЮТЬ КОМУНО-МОСКОВСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ

Ню Йорк. — Головною темою виступів українських і американських промовців на недільній українській маніфестації в Ню Йорку був засуд комуно - московського імперіялізму, відповідального за всі злочини народовбивства в Україні та інших окупованих країнах, Перший промовець, голова УНС Дмитро Галичин, звернув увагу на те, що коли 20 років тому американські українці протестували проти визнання Совєтського Союзу урядом З'єдинених Держав та проти штучного голоду в Україні, тоді ще було не багато таких, що хотіли слухати тих протестів та вірити в злочини червоної Москви. Сьогодні світ вже змінив свою думку в цій справі, але йому довелось за це дорого заплатити, бо мільйонами вбитих в другій світовій війні та 25,000 вбитих і понад 100,000 поранених тільки самих американців в корейській війні. Гаслом українських маніфестацій і протестів перед 20 роками було: „Рятуйте Україну". Гаслом сьогоднішньої української маніфестації є вже заклик до рятунку Америки й всього світу перед червоною Москвою та її злочинами, які довершено в Україні й які загрожують сьогодні всьому світові.

Письменниця Олена Звичайна розповіла хвилюючі картини з голоду в Україні, свідком якого вона сама була.

Проф. Лемкін говорив коротко про поповнені Москвою злочини народовбивства, твердячи, що вбивство одної нації означало б вбивство людства. Проте, він висловив тверде переконання й впевненість, що Москві не пощастить завершити свого злочину над українським народом та що той нарід досягне свою мету — вільне життя в своїй незалежній державі, до якої він так героїчно змагає. Проф. Лемкін закінчив свою промову повтореними по українськи першими словами українського гимну „Ще не вмерла Україна!

Джеймс О'Брайєн передав українцям гратуляції від посадника Імпелліттері за їх витривалість і наполегливість в боротьбі проти комуністичної загрози, виявом чого він вважає теж недільну маніфестацію, якою українці роблять велику прислугу теж Америці та всьому волелюбному світові. Він закликав українців плекати тут на вільній американській землі великі традиції волелюбного українського народу.

Конгресмен Клайн теж зі свого боку висловлював українцям признання за їх витривалість в боротьбі проти злочинного комунізму та запевнив, що тепер вони в тій боротьбі вже не самі, маючи багато приятелів і однодумців в цій країні, включно з Конґресом і урядом ЗДА, як теж і в усьому світі. Він висловив впевненість, що започаткована українцями боротьба проти комуністичної форми російського імперіялізму, в якій вони склали такі великі гекатомби жертв, вже вкоротці закінчиться повною перемогою над большевизмом.

Роберт Ваґнер був дуже стурбований тим, що великий недільний автовий рух не дозволив йому приїхати на маніфестацію на час. Він мав приготовану довшу промову, яку передав опісля до преси та в якій підкреслює, що голод в Україні перед 20-ти роками був плянований Москвою на те, щоб назавжди зламати українські аспірації до волі й незалежности, яких не пощастило Москві знищити війною й голодом в 1921-22 рр. П. Ваґнер в своїй приготованій промові твердить, що Америка знає, що створена Кремлем залізна заслона призначена на те, щоб вдержати у вічній неволі український та інші поневолені народи. „Ми мусимо всіми нашими силами допомогти цим народам в тій великанській совєтській тюрмі, але — найважливіше — ми мусимо насамперед піднести ту залізну заслону, яка існує в цій справі в самій Америці" — твердить п. Ваґнер, кажучи, що тою залізною заслоною тут є іґноранція, байдужість та фальшиві інформації. Такі маніфестації, як ця українська, роблять велику прислугу Америці, бо вони власне допомагають розбити ту залізну заслону в цій країні.

У висліді маніфестації схвалено резолюції, в яких видвигається домагання до Об'єднаних Націй прослідити злочини московського народовбивства в Україні та інших поневолених країнах, а уряд і нарід З'єдинених Держав закликається до всебічної допомоги поневоленим народам в їхній боротьбі за волю й незалежність.

ПОГОЛОСКИ ПРО ТЕ, ЩО ЛАВРЕНТІЙ БЕРІЯ ВТІК ІЗ СССР

Вашингтон. — Високий представник уряду заявив, що Центральна Розвідча Аґенція ЗДА працює над тим, щоб ствердити поголоски про те, немов Лаврентій Берія зумів втекти із СССР та переховується в якійсь европейській невтральній некомуністичній країні. Ці вістки надходять від багатьох осіб, що недавно залишили країни поза залізною занавісою. Сам голова Сенатської Слідчої Підкомісії сенатор Джозеф МекКарті відмовився дати вияснення в цій справі, але одна особа, що стоїть близько до цієї комісії, заявила, що її представник розмовляв з особою, що подає себе за самого Берію. Цей „Берія" заявив, що йому вдалося втекти разом із трьома своїми помічниками літаком із СССР. Ця особа, що нібито розмовляла з самим Берією, заявила, що він готов розмовляти з представниками ЗДА, але говоритиме тільки з сенатором МекКарті, або з віцепрезидентом Ніксоном. „Берія" заявив, що він не „зірвав" з комунізмом, тільки хоче помститися на своїх політичних суперниках у СССР. Покищо ці вістки провірює Центральна Розвідча Аґенція, щоб ствердити скільки в тому правди, що Берія хоче видати тайни Кремлю представникам ЗДА. Стільки про цю подію пише „Ню Йорк Таймс". Але інші, менші, нюйоркські щоденники, як „Дейлі Нюз" і „Дейлі Міррор" подають докладні подробиці про цю сенсаційну втечу Берії і вони пишуть про неї, як про дійсну подію. Вони твердять, що Підкомісія МекКарті робить усі заходи, щоб Берію спровадити до ЗДА, бо він обіцяє розкрити всі тайни, які відносяться до атомової війни, війни бактеріологічної, військової совєтської розвідки і водневої бомби, бо такі становища займав Берія у СССР. Ці щоденники повідомляють, що Берія втік місяць тому, що він досі ховається, бо боїться большевицьких аґентів. В справі привезти Берію до ЗДА діють такі особи, як Кленденін Райен, який пожертвував на цю ціль 50,000 долярів, щоб помогти втекти Берії поза кордони СССР, і бувший полковник розвідчої служби Амосс, який дістав високі відзначення під час останньої війни. Амосс мав вістки, що Сталін вмер ще в січні, і що Совєти подадуть вістку про його смерть аж у березні. Влітку цього року Амосс виїхав до Европи, щоб зайнятися справою Берії, і тепер він діє в порозумінні з підкомісією сен. МекКарті.

У Східній Німеччині діє революційне підпілля

Берлін. — Вальтер Ульбріхт, чільний німецький комуніст, віцепрем'єр східньонімецького уряду, потвердив у своїй промові на нарадах Центрального Комітету німецької комуністичної партії, що в Східній Німеччині існує „контрреволюційне" підпілля. Він обвинувачував західні великодержави, що це вони, мовляв, зорганізували підпільний протикомуністичний рух в підсовєтській зоні Німеччини, а також нарікав на „нельояльних членів партії".

ЧЕРВОНИЙ ЛЕТУН ПРИВІЗ АЛЬЯНТАМ В КОРЕЇ ЛІТАК МІҐ

Сеул. — Комуністичний пілот висадився із російським бойовим літаком типу МІҐ-15 на литовищі Кімпо під самим Сеулом та піддався альянтам. Сталося це за американським часом в неділю 8.24 вечора. Літак негайно завезено в ганґар, що його окружено сильною військовою сторожею, а пілотом заопікувалась військова влада. Між тими, що розпочали його негайний допит, був командувач п'ятого летунського з'єднання ЗДА, генерал Андерсон. Про особу пілота нічого ще не повідомлено, однак здається, що це китаєць. Він не мав на собі летунського одягу й виряду, що вказує на те, що всів на літак в останній хвилині та летів розмірно низько. Це перший комуністичний літак, що приземлився по стороні альянтів відколи ген. Марк Кларк проголосив, що за доставу такого першого літака ЗДА заплатять летунові $100,000. Таким чином цей летун мав би право до тих обіцяних $100,000. Зараз після висаду, комуністичний летун застерігся, що не хоче зізнавати перед представниками преси. Якщо він росіянин, то дістане право політичного азилю таксамо, як два польські пільоти, які втекли були з літаками в Европі, або Ян Гайдукевіч в Кореї. Коли ж це північний кореєць або китаєць, то він підходить під катеґорію полонених, що відмовляються від добровільного повороту додому. Тому, що війна в Кореї ще не закінчена, альянти мають право дивитись на доставлений літак, як на воєнну добичу. Після масової відмови червоних полонених вертатись під комуністичний режім і після втечі Яна Гайдукевіча, це дальший підрив комуністичного престижу в Кореї.

ОН вирішуть характер політичної конференції про Корею

Об'єднані Нації, Н. Я. — Після того, як комуністичний Китай і Північна Корея депешували генеральному секретареві Гамершилдові, що вони домагаються включити у склад політичної конференції також „невтральні" Індію, Пакістан, Індонезію і Бурму, генеральний секретар коротко звітував про це Генеральній Ассамблеї. Нав'язуючи до того повідомлення Гамершилда, Вишинський зголосив формальний внесок на включення до денного порядку ОН також питання про персональний склад конференції про Корею. Такі внески, що торкаються денного порядку ОН, мусять перейти Головну Комісію, і вона займеться цим совєтським внеском у вівторок. Тимчасом уже в понеділок Вишинський має змогу у свому заповідженому слові сказати, що схоче, також у справі Кореї. Думають, що другою найважнішою справою, яку він заторкне, буде питання про контролю атомової зброї чи пак заборони вживати її. Ця справа тягнеться вже 7 років. На Головній Комісії, що складається з 15-ти членів, ЗДА будуть поборювати внесок Вишинського на відкриття знову дебати про політичну корейську конференцію, бо вже 28 серпня ОН на своїй надзвичайній сесії вирішили, що мають взяти участь у цій конференції 16 держав, що боролись в імені ОН і разом з ними Південна Корея, а по ворожому боці, крім Північної Кореї і комуністичного Китаю, можуть взяти участь також Совєти, якщо собі цього забажає та „друга сторона". Водночас ці 16 держав устійнили у своїй пропозиції комуністам, щоб конференція про Корею розпочалась 15 жовтня. Договір про перемир'я каже, що вона має розпочатись не пізніше 28 жовтня. ОН запропонували теж, на внесок 16-ти держав-комбатантів, щоб осідком тієї корейської конференції були Сан Франціско, Гонолюлю або Женева. Комуністи не хочуть взагалі говорити про час і місце конференції, поки не буде остаточно вирішений характер конференції.

В Каїро виарештовують колишніх співробітників Фарука

Каїро. — В Єгипті арештували 13 осіб, колишніх високих достойників за часів короля Фарука. Ще три інші особи, між ними колишнього кількакротного прем'єра і лідера розв'язаної націоналістичної партії Вафд, Мустафа Нагаса, як також його дружину, що грала теж політичну ролю, поставлено під домашній арешт. Також колишній шеф королівського кабінету Гафез Афіфі поставлений під хатній арешт в його заміській резиденції. Арештування переведено не лиш в Каїро, але й Александрії. Проголошено список арештованих і те, що перші з них стануть перед судом в найближчу суботу. До підсудних належатиме теж 31 арештований журналіст. Загалом ці арештування ведеться під закидом змови проти теперішньої влади та приготування до збройного перевороту.

Тим часом до Каїро вернувся з Лондону сер Робертсон для продовжування і завершення переговорів між Англією і Єгиптом у справі евакуації Суезу. Англія буцім то готова забрати зі смуги Суезького каналу своїх 80,000 війська, що тепер там зосереджені, та розділити їх на британські бази Лібію, Кипр і Ірак. Єдиними ще спірними точками є деталі про право повороту англійських збройних сил до Суезу на випадок війни і загрози безпеки Суезу, як міжнародного водного шляху, та про право англійцям залишити в Суезі своїх технічних фахівців. Для єгипетського уряду найважливіше є підготовити публічну опінію на замирення з Англією, бо фанатична єгипетська вулиця кожну догоду з Англією вважає зрадою єгипетських інтересів.

В СВІТІ

● Ген. Дін, що три з половиною років перебув у комуністичному полоні і потім лікувався від наслідків того полону в шпиталі в Токіо, вилетів із Токіо до ЗДА. Він дістав з рук ген. Марк Кларка найвищу Медалю Чести. При його відлеті почесна варта віддала сальву.

● Черчіл, який перебуває на відпочинку в південній Франції, мав на обіді гостя в особі славного англійського письменника Сомерсета Моґема. Присутніми були теж сер Жеральд Келлі, президент лондонської Королівської Академії і його дружина.

● В Індокитаї продовжуються криваві сутички з комуністичними повстанцями. Французи повідомили, що в останніх 24 годинах вбито знову 120 комуністичних повстанців.

● В Атенах вибухла пожежа в кінотеатрі підчас вистави для дітей. Всі 400 дітей встигли врятуватися. Пожежа спричинила шкоди на 150.000 дол.

● Флоренс Чедвіґ, 33-річна американка з Сан Дієґо в Каліфорнії, за професією стенографка, переплила ґібральтарський пролив між Еспанією та африканським берегом, у безпеську протоку між Еспанією та лин. Вона здобула рекорд, бо попередній рекорд, встановлений Йорґе Саґден з Арґентини, становив 59 хвилин. Флоренс Чедвіґ заявила, що вона „найщасливіша дівчина у світі". Тепер вона хоче ще переплисти Босфор і „відійти на спочинок".

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined)
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

. . . ЗОКРЕМА УКРАЇНА

Багато авторитетних істориків, не тільки українських, але й чужих, доводять твердими історичними фактами, що велика частина історичних нещасть і катаклізмів заіснувала в світі у великій мірі тому, що світ нехтував або недоцінював України й українського народу, їх реальної та потенціяльної сили і значення в міжнародній політиці. Цю істину потверджує сьогоднішнє положення та сьогоднішній розвиток. І тому з більшою надією та певністю можна дивитися на майбутнє, бо світ і міжнародна політика починають ту істину розуміти й робити з неї відповідні практичні висновки.

Одним з доказів того може бути цікаве інтерв'ю під назвою „Внутрішні факти про Росію", надруковане в числі з 18-го вересня ц. р. такого авторитетного політичного журналу, як „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт", який часто віддзеркалює думку американського уряду та офіціяльну американську політику.

Це інтерв'ю перевела редакція згаданого журналу з одним — як це виходить із вступних завваг редакції — видатним американським дипломатом, що займав дипломатичний пост в Совєтському Союзі. Цей дипломат весь час зв'язаний не так політичним плянуванням, як радше концентрує в своїх руках найрізноманітніші інформації про Совєтський Союз з усіх можливих джерел і знає „найбільш інтимні факти про совєтські справи". Його імени „з урядових причин" не названо, проте зазначено, що воно не є таке важливе, як його авторитетні відповіді.

Інтерв'ю велике й заторкує найсуттєвіші проблеми Совєтського Союзу і Росії в минулому, сучасному та в майбутньому розвитку. З кожного слова того інтерв'ю видно, що дипломат намагається бути, по можливості, якнайбільш об'єктивним і дає свої відомості без будь-яких особистих чи інших пересудів. Проте, нас найбільше цікавлять ті його твердження, які стосуються до України та українців.

Звичайно, в інтерв'ю сказано на цю тему й дещо таке, що нам не подобається і що — згідно з нашим найглибшим переконанням — не відповідає дійсності. Це свідчить, що автор інтерв'ю не має спеціяльного сентименту до українців, але це тільки підкреслює ті його твердження, що йдуть по лінії відомої нам правди про Совєтський Союз та Україну.

Попереше, автор інтерв'ю не бачить в Совєтському Союзі можливостей на революцію „знизу", але при цьому відразу додає: за „можливим вийнятком" неросійських народів. Ще виразніше відповів автор інтерв'ю на запит, чи є в Совєтському Союзі зорганізований резистанс. „Одинокий резистанс, який можна так назвати, зорганізований чи незорганізований — є на периферіях, зайнятих від 1939 р." — заявив автор. „Як, наприклад, в Балтійських державах?" — допитувався представник журналу. „Так, і в Західній Україні!" — додав від себе дипломат. Подібних вирізнень України є в тому інтерв'ю більше, зокрема відносно спротиву українців большевизмові й нацизмові під час другої світової війни й т. п. Ці вирізнення тим інтересніші, що вони зроблені на тлі загальних тверджень про інертність російського народу до большевизму та на тлі загальної характеристики большевизму як своєрідного російського патріотизму.

Вирізнення України, як найбільш реальної антибольшевицької сили всередині Совєтського Союзу, є сьогодні вже на порядку дня, —несміливо ще в дипломатичних заявах, але щораз виразніше в пресі та публіцистиці. В цьому цілком певно багато допомагає й українська акція, скерована на поширення правди про Україну, зокрема така праця, як її веде Український Народний Союз своїми англомовними виданнями про Україну. Але згадане інтерв'ю, як і численні інші голоси про Україну, рівночасно переконують, що нам ще треба докласти багато зусиль і праці, щоб те вирізнення України було не тільки збільшене й поширене, але й в усіх аспектах виправлене. На неґативні голоси про Україну нам не вистачить обурюватись, але треба їх спростовувати, і спростовувати не тільки словами, але й ділами, себто усувати ті недомагання між самими українцями, які кидають на них некорисне світло. Все це можна зробити тільки спільними зусиллями, і це повинна вважати за своє головне завдання українська політична еміґрація.

Спроба виявити правду про атомову зброю

Ню Йорк і інші метрополітальні округи в стейті не будуть евакуовані наперед, поки ворог нападе з повітря, бо таке зарядження принесло б більше втрат серед натовпу людей на відкритім просторі, ніж у місті. Таку заяву проголосив у неділю 13 вересня стейтовий директор цивільної оборони, ген. К. Р. Гюбнер, як засаду політики Стейтової Комісії Цивільної Оборони. Ця заява прийшла як вислід дискусії в цілій країні, чи на випадок нападу з повітря населення має „втікати в гори", чи залишатися на місцях.

Ця заява уряду, проголошена безпосередньо після потвердження вісток про те, що Совєти знають таємницю водневої бомби, мабуть уперше виявляє урядовий погляд на безсильність людства супроти найжахливішої зброї, яку досі придумано. Після цієї заяви мають прийти інші спроби, і то від найвищих керівників американської політики, які мають виявити повну правду про різнородні, досі сповиті таємницею, атомові винаходи.

Вашинґтонські кореспонденти великих щоденників, брати Алсопи, від довшого часу передають частинні інформації про плян федерального уряду освідомити населення Америки в справі поступу і далекосяжних наслідків атомової зброї як у самій Америці, так і в інших країнах, а передусім у Совєтах. Якщо, в уваги на численні спроби привести до світової контролі атомової зброї, не прийде до відповідного порозуміння, то ніхто інший, а Білий Дім, почне низку звідомлень про ці справи вже з неділі 4 жовтня і продовжуватиме їх кожної неділі аж до 15 листопада поточного року.

Цей проєкт, відомий під назвою „Оперейшен Кендор" (Дія Щирости), започаткує президент Айзенгавер. Він має виявити населенню в загальних рисах ясну й оперту на фактах правду про положення країни. Після звідомлення президента прийдуть дальших шість звітів через радіо й телевізію ,виголошені представниками адміністрації. У них будуть вияснені проблеми порятунку нації в атомовій добі.

На підставі дотеперішніх плянів, після промови президента мали б прийти промова державного секретаря Джана Фостера Доллеса і дискусійна промова сен. Александра Вайлі, голови сенатської комісії закордонних відносин, про закордонну політику ЗДА. Обидва промовці робитимуть натиск на потребі для Америки союзників і військових баз у чужинних країнах. В дальшій черзі секретар оборони, Чарлз Вілсон, заступник секретаря Роджер Кійс і голова об'єднаних ґенеральних штабів адм. Артур Радфорд, виявлять трибічну підготову до оборони, головно в ділянці повітряної оборони від атомового нападу.

Оця „Дія Щирости" — це вислід так званого Проєкту Линколна для студій оборони, щоб повідомити країну про необхідність оборони проти атомової бомби. Після звідомлень урядовців оборони Аллен Доллес, директор Центральної Розвідчої Агенції, й голова Комісії Атомової Сили Луїс Страус, мали б скласти найважливіші звідомлення, засновані на найвірогідніших інформаціях, про совєтську атомову продукцію. Якщо президент згодиться на дотеперішні пляни, Аллен Доллес і Луїс Страус проголосять обчислення совєтських атомових винаходів і накопичених запасів атомової зброї в трьох розмірах: найбільшого, середнього й найменшого. Для порівняння вони мають виявити також американські запаси атомових і водневих бомб.

Якщо не станеться якась несподіванка, виконання проєкту „Оперейшен Кендор" матиме той наслідок, що американське населення перший раз стане перед жахливою дійсністю потреби підготовлятися до оборони. Тоді кожен громадянин почне сам думати чи ждати погубного нападу ворога з повітря, чи шукати способів особистого рятунку в сполуці з усіми мешканцями.

Від часу першого вибуху атомової бомби, 16 липня 1945 р., в Аламаґардо, у стейті Ню Мексіко, переведено 48 атомових вибухів. З них 43 перевели З'єдинені Держави, чотири виконали Совєти, а один Велика Британія. Найновіші вісті про совєтські вибухи ще не є потверджені. Це неурядові обчислення, зроблені на підставі оповісток, що дісталися до публічного відома після того, як появилася урядова оповістка про вибух водневої бомби 12 серпня 1953 р.

Справжня кількість вибухів мабуть більша, ніж проголошене число 48. Комісія Атомової Енерґії подає до прилюдного відома тільки 48 вибухів, зараховуючи до водневих винаходів досліди, переведені на Пацифіку коло Еніветоку в 1951 й 1952 рр. Це були досліди, які лише недавно Комісія Атомової Енерґії виявила. Крім цих вибухів, переведено досліди з вибухами бомб в повітрі, під водою, на поверхні землі або під землею. Тридцять один дослід виконано на рівнині Француза й Юкка в стейті Невада, один в стейті Ню Мексіко, два над Японією, два коло Бікіні, а найменше сім коло Еніветоку.

Найновіша оповістка, що Америка вислала до Німеччини для своєї армії шість атомових гармат, з одночасним виявом, що кількома наворотами були висилані атомові бомби в різні краї світу для американських військових баз, вказує, що ЗДА мають доволі великі запаси атомової зброї. Намір проголосити повну правду про американські й совєтські запаси атомової зброї мусить привести ціле людство до поважної застанови над питанням: якщо Совєти не схочуть піддатися міжнародній контролі атомової зброї, чи в такому випадку ждати цілому людству, а зокрема Америці, на повільне економічне винищення й повне поневолення комуністичною Росією, чи придумати засоби для припинення дальшого розвитку атомової зброї на ворожих теренах?

В музеї ім. Леніна

У Києві на вулиці Короленка, в будинку, де в 1918 році відбувалися засідання Центральної Ради, розташувалась філія московського центрального музею імени Леніна. Цими днями київська філія цього музею урочисто святкувала своє п'ятнадцятиріччя.

Кияни і мешканці київських околиць, а особливо молодь добре знають цей музей, бо багатьом з них довелося перейти його залями в ролі „добровільно - примусових" екскурсантів. Пригадуємо, як виглядав цей музей перед війною.

Широчезні стенди виповнені були копіями автографів, фотографій і різних видань „творця жовтневої революції". На полицях аж рябіло від усякого формату брошурок і повних збірок його творів у перекладах на десятки всіляких мов і говірок. В кожній залі повно було скульптур і образів Леніна в усіх видах і розмірах: „Ленін дитиною", „Ленін хлопчиком", „Ленін промовляє на з'їзді совєтів", „Ленін і Сталін", „Хворий Ленін у Горках", „Ленін в труні" і т. д.

Усе життя і діяльність „Ілліча" від народження і аж до смерти представлені були у великих залях цього музею. Але представлені лише так, як то повинні знати совєтські громадяни — вилущені з усього непевного, що могло б породити будь-які інші тлумачення чи припущення. Леніна подано тут, як „твердокам'яного большевика" від малих літ, незаплямленого найменшою плямкою, борця за комунізм, що зрікся особистого щастя в ім'я перемоги світового пролетаріяту.

Не будемо заглядати в правдиву, не музейну біографію Леніна, яка таки досить густо пересипана епізодами сумнівного характеру, що їх сумнівність незаперечно ствердили його сучасники. Мабуть, і сам директор музею його імени вирячив би очі, довідавшись, що особа, якій музей присвячено, не була аж такою послідовною, принципіяльною, відважною і мудрою, як то подано на стендах.

Але нас в даному разі цікавить щось інше. Як виходить з докладного опису цього музею, надрукованого з нагоди його ювілею в українській підсовєтській пресі — він зовсім не є вже після війни зменшеною копією московського центрального музею. Київська філія має, як видно з її експонатів, тепер спеціяльне завдання, а саме: не тільки показати спрепарованого в партійній лябораторії Леніна, а передусім з допомогою небіжчика „виховати у відвідувача почуття ненависти до буржуазних націоналістів і почуття приязни та вдячности до російського народу, який породив Леніна і який опікується українським народом".

Оцю трансформацію київської філії на знаряддя такого виховання слідно на кожному стенді. Під цим оглядом побудовано показ усіх документів. Очевидно, в Совєтському Союзі відбуваються чимраз більші підземні зрушення, інакше б не приділено цій справі аж такої великої уваги. Національне питання дошкульно припікає московського окупанта, і ці два слова відмінюються в проспекті музею в усіх відмінках, навіть частіше, як слова „комунізм" і „соціялізм".

Ось пара прикладів: „Ще на 2-му з'їзді РСДРП великий засновник комуністичної партії В. І. Ленін та його однодумці в основу програми партії в національному питанні поклали ідею зближення різних національностей"... „Комуністи завжди розглядали національне питання в тісному зв'язку з питанням пролетарської революції"... „Політика комуністичної партії в національному питанні завжди була скерована . . .". — А такого роду прикладів можна було б навести десятки.

Ще перед останньою війною відвідувач музею нічого подібного не зустрічав — усе тут дихало „великим Леніним, його найближчим соратником Сталіним і єдиним совєтським народом". Тепер на допомогу Леніночі совєтські пропаґандисти притягнули ще й другого небіжчика, Сталіна, хоч власне, що спільного має він з музеєм Леніна? Але таки, виходить, має: „Крок за кроком, — читаємо в проспекті, — проходять відвідувачі залями. В шостій залі їх увагу привертають праці В. І. Леніна і И. В. Сталіна з національного (!) питання. Тут резюме тез Леніна в національному (!) питанні, в оригіналі журнал „Просвещение", в якому вперше була надрукована стаття „Критичні замітки з національного питання", де Ленін викриває націоналістів усіх мастей і особливо українських буржуазних націоналістів Юркевича, Донцова та ін. В цій праці знаходимо знаменну вказівку великого вождя на те, що лише при єдиній дії пролетарів великоруських і українських вільна Україна є можлива . . ." Далі в музеї експонуються витяги з творів Йосифа Сталіна в національному питанні і стаття Леніна „Про право націй на самовизначення", а також перше видання брошури Сталіна „Марксизм і національне питання".

Ціла заля присвячена періодові жовтневої революції. Тут бачимо „Декларацію прав народів Росії", в якій проголошено рівність і суверенність України та її право на вільне самовизначення, аж до державного відокремлення, а також скасування всіх і всяких національних привілеїв. „Відразу ж після перемоги соціялістичної революції, — читаємо в проспекті, — радянський уряд проголосив державну незалежність України, Білоруси та Грузії" . . .

В 11-й залі виставлено лист Леніна до робітників та селян України з приводу перемоги над Денікіним. Хитрий дипломат і неперевершений демагог Ленін тоді писав: „Ми хочемо добровільного союзу націй, — такого союзу, який би не допускав ніякого насильства одної нації над другою . . ."

Документи, виставлені в 14-ій залі, мають відтворити процес створення СССР. „Тоді, — читаємо в проспекті, — український народ з величезною радістю вступив в союз з усіма іншими радянськими народами". І відтоді: „Радянська Україна завдяки допомозі великого російського народу стала невід'ємною, складовою частиною СССР" . . .

Всі експонати післявоєнного періоду можуть бути зведені до одного, виставленого на головному стенді: „Наш старший брат — великий російський народ — допоміг трудящим Радянської України швидко вигоїти одержані під час війни рани".

Отак виглядає музей ім. Леніна в Києві. Від першого до останнього експонату він кричить і переконує відвідувачів, що найбільша небезпека для совєтської влади — український націоналізм і що лише через нього ще не зійшов совєтський народ на верховини щастя і добробуту.

Колись в царській Росії московські фельдфебелі втовкмачували в голови солдатів, що найбільшим внутрішнім ворогом Росії є студенти. Тепер московські партійні фельдфебелі втовкмачують в голови українському народові, що найбільший його ворог — українські націоналісти.

В. С-ко

Чи можлива співпраця українського жіноцтва?

Ось переді мною лежать останні числа журналу „Наше Життя", що його видає Союз Українок Америки у Филаделфії. Журнал цей відбиває суспільно-громадське, родинне і частково політичне життя організованого жіноцтва в Америці та інших країнах світу, де знайшла свій осідок українська еміґрація і де заснувались жіночі організації.

Основна думка передових статтей в цьому журналі — це невідкладна потреба співпраці та координації сил українського жіноцтва.

Цього літа відбулася в Америці 10-та Конвенція СУА в Дітройті та 14-ий З'їзд Українського Золотого Хреста. І знову ж таки думки про потребу співпраці червоною ниткою проходять в окремому рефераті, у виступах та резолюціях з'їздів.

Так думає і цього уже прагне сьогодні більша частина громадсько-виробленого і по-державницькому наставленого українського жіноцтва. Отож не диво, що найбільш свідома й активна частина організованого жіноцтва так наполегливо висуває клич до співпраці в усіх її видах і на всіх ділянках. Тільки спільними силами зможемо ми давати постійну й солідну допомогу тим, хто з таким благанням на неї чекає. Тільки спільними силами зможемо ми, матері, тут на чужині зберегти національний дух нашої родини, виховуючи свідоме молоде покоління, яке свого часу прислужиться нашій батьківщині в боротьбі за право і свободу.

А тепер декілька слів про методи і можливості цієї співпраці. Тут можна зупинитись на конкретному прикладі з життя і праці жіночих організацій міста Трентону, Ню Джерзі.

Трентон — невеличкий осідок нової української іміґрації, але в ньому існує і вже ось скоро рік як співпрацює три жіночі громадські організації: Союз Українок Америки, Український Золотий Хрест і Матірний Союз Українок. Найтяжчим моментом цієї співпраці, як і в кожному ділі, був її початок, а саме: тяжко було зсунутись з п'єдесталу амбітности. Нікому не хотілось зробити це першому. Але допомогли сприятливі обставини. На забаві, влаштованій Матірним Союзом Українок минулої осени, де зібрався актив усіх трьох організацій, в теплій, одвертій і дружній розмові дійшло до порозуміння. Через деякий час утворився Об'єднаний Комітет Українських Жіночих Організацій в складі трьох осіб, делеґованих від кожної з організацій. Той комітет працює до сьогоднішнього дня. Він остаточно узгіднює і вирішує справи, обговорені перед тим на сходинах поодиноких організацій. Таким чином Об'єднаний Комітет в'яже всі три організації в одну цілість і, замість нездорової ривалізації, розпорошення сил, а часто може й ворожнечі, — всі працюють дружно, згідно, у теплій, немов родинній атмосфері. Залишається ще додати хіба думку про те, що співпраця зблизить між собою жінок, дасть змогу порозумітись між собою і ширше та правильніше зрозуміти ідеї суспільно-громадської роботи.

Які наслідки праці з такого об'єднання?

Минулої зими спільними силами зроблено забаву, дохід з якої в сумі $172 вислано до Европи для хворих і найбільше потребуючих. Після того переведено збірку на „Писанку" для залишенців. Зібрані гроші ($167,13) і 20 пакунків одежі передано ЗУАДКомітетові у Филаделфії.

Влітку, під час ферій, зорганізовано дитячий садок, що дав змогу матерям спокійно працювати, а дітям проводити час під доглядом досвідчених педагогів. Садок закінчив свій сезон недавно дуже вдалим і добре підготованим пописом. Дохід з попису (понад $50) Об'єднаний Комітет ухвалив надіслати до Европи, як допомогу одному з дитячих садків.

Останніми днями закінчується підготова до виставки українського мистецтва, яка відбудеться в рамцях трентонської щорічної стейтової виставки ,що починається 27-го цього місяця і триватиме цілий тиждень. Виставка складатиметься з двох частин: показ експонатів (вишивка, різьба, художні образи, кераміка) та художня програма, що відбудеться в день відкриття виставки на естраді.

У когось може постати питання: невже в них не було труднощів, непорозумінь? — Чому ні? Було все: хиби, помилки, моменти неповного вирозуміння між окремими організаціями. Але ділове й ідейне наставлення до праці брало завжди гору, і вони йшли твердо за наміченим пляном.

Ділячись тепер досвідом з цієї праці з українським суспільством, трентонське жіноцтво знає, що воно не є вийнятком у цій ділянці, що існують інші жіночі об'єднання, які поділяться також своїми методами праці, своїми досягненнями, і в здоровому та широкому обміні думок ми знайдемо шляхи для корисної громадської роботи і покладемо підвалини для поширення й вдосконалення співпраці серед українського жіноцтва в цій країні.

Марія Стратієнко

ПІД ОСУД ПУБЛІЧНОЇ ОПІНІЇ

Чому розбились переговори між УКК і Американським Комітетом

(5)

Після повороту з Москви адмірала Алена Г. Кирка, що був амбасадором в СССР, п. Лайонс просив звільнити його від відповідальности голови Комітету. Адмірал Кирк відразу дав усім зрозуміти, що його політика, як голови Комітету, під жадним оглядом не буде йти врозріз із середнім шляхом, обраним Управою Комітету від його створення. На конференції з росіянами і неросіянами адмірал Кирк постійно підкреслював своє переконання, що цей Комітет не повинен робити нічого більше, як тільки допомогти створенню Центру для боротьби проти большевизму і що він за всяку ціну повинен уникати займати становище, яке могло б уважатися за проросійське або пронаціональне.

У вересні м-ці 1952 року адмірала Кирка покликано до Вашинґтону на голову Ради Психологічної Стратеґії. Я прийшов на його місце, як голова цього Комітету. Я певний, що не потребую пригадувати ані Вам, ані нікому іншому, заінтересованому в боротьбі проти большевизму, моє ясне, безкомпомісове становище щодо принципів, на яких цей Комітет створений.

Проте, відносно української участи в акціях цього Комітету, я бажав би пригадати Вам, що ми обидва, адмірал Кирк і я сам, мали багато розмов не тільки з Вами, але й з іншими видатними особами з УККА, намагаючись розвинути шляхи і засоби, які вможливили б українську участь в наших акціях закордоном. Під час цих розмов Ви постійно запевняли адмірала Кирка і мене, що зрозуміли принцип непередрішення політичного і географічного майбутнього Совєтського Союзу. Ви одверто заявили, що не погоджуєтесь зі становищем Комітету, що ми обидва з адміралом Кирком розуміли і респектували Вас за його з'ясування. Одначе, що важливіше, Ви запевняли нас, що, хоч можете не погоджуватись і не погоджувались із основним підходом Комітету, Ви розуміли його політичну мудрість і взяли на себе завдання спонукати українських еміґрантів в Европі до співпраці з Центром, що його цей Комітет створив у Мюнхені, в Німеччині. Прикладом Вашого становища і Вашої готовости до співпраці, не зважаючи на розбіжності думок, є, очевидно, Ваш лист до мене, датований 4 жовтня 1952 року. В тому листі Ви покликались на Вашу усну пропозицію, щоб делеґація, яка репрезентувала б УККА, виїхала до Европи з виразною метою координації різних українських елементів в Західній Европі та впровадження одного або більше з них в Центр у Мюнхені.

(в) Коротка історія діяльности Комітету в Европі:

Кожний, хто бажає звести разом групи різних політичних напрямків, намагатиметься збагнути насамперед, де є найбільші можливості успіху об'єднати насамперед ці групи разом і, спираючись на такій основі, намагатиметься поширити її, апелюючи до інших. Це, й тільки це, було причиною того, що перші заходи Комітету в Німеччині були зроблені між великоросійськими групами. Численні з них були створили вже легко зв'язану організацію в 1950 році, яка видавалась більш податливою, щоб з нею почати. Під проводом тодішнього европейського представника Комітету, Спенсера Вільямса, та його штабу, зведено докупи п'ять великоросійських груп у Фюссені, Німеччина, в січні 1951. Після зустрічі тих груп впродовж кількох днів, вони з деякими труднощами погодилися оформитися в ядро Центру. Проте, вони обстоювали, щоб такий Центр прийняв принцип збереження єдности сім'ї вільних народів Росії. До цієї точки — я навряд чи міг би зацитувати щонебудь більш характеристичне для вірности, з якою Комітет придержувався своїх принципів — п. Вільямс сказав зібраним у Фюссені, що згаданий вище принцип виключить від участи в Політичному Центрі національності і що Американський Комітет вважає, що успішна боротьба проти большевизму вимагає якнайширшого фронту російських і неросійських груп. Вкоротці після того п. Вільямс вернувся до З'єдинених Держав, і зусилля Комітету були припинені більше як на три місяці. Труднощів не було б, коли б Комітет зобов'язався відносно великоросійської справи і прийняв організацію, яка вже була до розпорядження у Фюссені. Комітет був би мав свій Центр з мінімальною витратою часу та грошей і був би наразився на далеко меншу критику, ніж це сталось опісля. Оця турбота Комітету про однакову увагу і відношення до неросійських національностей спричинила відкинення фюссенських пропозицій і дала почин до праці над створенням обопартійного Центру, який тепер існує в Мюнхені, на жаль, без української участи.

Напровесні 1951 р. Комітет скористав з послуг Ісаака Дона Левіна, як свого европейського представника. Із фактів у Фюссені, як я Вам їх подав, виходило, що праця п. Левіна була подвійна: (а) привести до порозуміння між великоросійськими групами відносно створення політичного Центру, якому Американський Комітет міг би дати свою підтримку, і (б) допровадити національні групи до участи в спільному політичному центрі з великоросіянами. Від травня до серпня працював п. Левін по тих обидвох лініях. В серпні 1951 великоросійські групи знову зібрались у Штуттґарті і, завдяки переконуванням п. Левіна, погодились змодифікувати ухвалене у Фюссені становище та запросити на дальшу конференцію всі неросійські групи, які погодяться на принцип непередрішення. Великоросійські групи в Штуттґарті теж погодилися, щоб майбутній Центр остаточно складався з: 20 великоросійських представників, 20 — неросійських представників, 20 осіб, обраних без уваги на їх політичну чи національну приналежність.

Від часу конференції в Штуттґарті аж до конференції в Вісбадені у листопаді 1951, п. Левін наполегливо працював, щоб довести до участи в конференції у Вісбадені, по можливості якнайбільше неросійських національних груп. Йому це так добре пощастило ,що у Вісбадені було більше національних, ніж великоросійських груп. Що більше, після Вісбаденської конференції великоросійські групи розпочали нагальну публічну атаку на п. Левіна за його прихильне відношення до принципу рівности між великоросіянами і національними групами в плянованому Центрі.

Треба додати, що на Вісбаденській конференції був помітний запал збоку всіх, щоб привітати будь-якого відповідального українського представника, що взяв би участь в конференції. Це було рішення авторитетних українців в Европі, щоб такої участи не брати. П. Левін переговорював з такими українськими еміґрантськими лідерами в Европі, як Ісаак Мазепа, Панас Феденко, Дмитро Андрієвський, Іван Багряний, президент Лівицький та п. Созонтів, представник УНРади в Парижі. Жадного з тих представників не можна було спонукати, щоб він засів в об'єднаному еміґрантському Центрі разом із представниками від Білоруси, Грузії, Азарбайджану чи будь-якого іншого неросійського краю.

ХТО СКИНУВ СУЛТАНА МАРОККО?

Недавно повідомлено про атентат якогось арабського фанатика, що своїм автом проломивши кордон поліції у місті Фезі, наїхав на повіз нового султана Марокко, стріляв до нього, але не вбив, зате сам втратив життя. З іншого повідомлення довідуємось, що на Корсику, де в 40-кімнатному готелі перебуває як напівв'язень виселений із Марокко попередній султан, перевезено його гарем. Мароккаські націоналісти не перестають обурюватися недавнім переворотом.

Хто ж властиво скинув попереднього султана і чому це сталося?

Формально — скинули його французи, скинув французький генеральний резидент, генерал Гійом, який через те стягнув на себе обурення власних земляків і довкола якого крик у цілому світі. Цей крик настільки голосний, що 15 арабських держав пробували навіть поставити цю справу на денний порядок Об'єднаних Націй, як приклад французької сваволі й колоніяльного правління. Фактично ж французи були безсилі, опинившись під перехресним вогнем суперницьких течій, персональних амбіцій та інтриг автохтонних мешканців Марокко. Очевидно, й вони провадили на тлі змагань місцевих суперників власну гру. Але, здається, в цьому випадку завинили вони менше, як в усіх подібних випадках завинювали колоніяльні европейські великодержави. І, здається, велику рацію мав той член Ради Безпеки, який під час дебати над згаданим арабським внеском звернув увагу на те, що коли б взяти під наради справу скинення з престолу султана Сіді Моггамед Юссуфа, то логічно треба було б допустити на денний порядок справу детронізації в Єгипті короля Фарука й прихід до влади генерала Наґіба, чи упадок Моссадека в Ірані й революцію звеличників тамошнього шаха. Бо в усіх цих випадках діяли в першу чергу внутрішні сили.

Людиною, що насправді позбавила одного султана його престолу, а другого впровадила на престіл, був Гадь Тамі ель Мезуарі ел Гляулі, паша Маракешу. Він є абсолютним володарем мільйонів мароккаських берберійців, побожних і консервативних кочівників, які безупинно воюють з ліберально - поступовими і радикально - націоналістичними мешканцями міст. Порівнюючи з европейськими відносинами, берберійці — це прив'язані до своєї землі традиціоністи-селяни, а міські націоналісти — це революційний пролетаріят. До соціяльних і національних питань домішався там ще релігійний спір, сильніший в мусульманському світі над усі можливі спори. Це був спір за поєднування чи розділювання світської і духовної влади і тому подібні проблеми, що сягають своїм корінням ген-ген у середновічні часи походу арабів середземноморським берегом Африки від сходу на захід, творення там нових народів і племен та нових традицій і обичаїв.

Паша Ель Гляулі з Маракешу має не тільки необмежену владу над берберійськими племенами мароккаської пустині. Його значення зросло після другої світової війни ще тому, що американці, пізнавши стратегічне значення північно - африканського побережжя для війни в Европі, наставилися на те побережжя для своїх морсько - літунських баз. Три з отих баз уже готові, дві ще будуються, разом коштом пів більйона долярів. Це настільки важлива для ЗДА справа, ща найвищі американські військові достойники відвідали недавно пашу Маракешу в його палаці. Це був державний секретар оборони Вилсон, морський секретар Андерсон і тодішній голова об'єднаних американських штабів ген. Бредлі — усі з своїми дружинами. І вони побачили люксус, можливий тільки на Сході. Досить сказати, що стеля в залі, де відбувався бенкет, була з мозаїки, що її складали впродовж 20-ти років. Високі урядовці паші — а не звичайна служба — подавали до столу, що пишався найдорожчою заставою. Правда, гості мусіли їсти деякі страви — пальцями, за магомеданським звичаєм. Під час бенкету виступав розкішний балет, а на другий день відбулись лови, на яких три тисячі наганячів зганяли з джунґлі дику звірину під рушниці достойних гостей. На від'їзному щедрий господар обсипав усіх пам'ятковими дарунками.

Ель Гляулі має тепер 80 років. Але в нього 4 дружини (більше забороняє коран) і коло 200 жінок у гаремі. В його палаці в Маракешу працює понад 100 осіб служби і 30 кухарів. А це тільки один з його численних палаців. Великим коштом він влаштував біля палацу майдан для гри в ґольф, в який залюбки грає. Кілька місяців щороку проводить він в Европі — в Парижі, у Лондоні та на Рів'єрі. Винстона Черчила зараховує до своїх найкращих приятелів. Їздить з почетом, між яким є його власний голяр, шофер, три партнери до гри в бріджа й інші. Його багатства частково дісталися йому від батька, часково з торгівлі оліями із власного збіжжя, вовною із власних стад баранів та з гарачів, що складають йому „піддані". Але головним джерелом його багатств є копальні дорогих мінералів, головно кобальту й манґану.

Він став пашею в 1908 році. Вісім років потім французи проголосили свій протекторат над Марокко. Можливо, що в ньому, як нащадкові справжніх автохтонів, живе ще вглибині душі нехіть до арабів, які понад тисячу років тому підбили його край та накинули йому свою віру. Тому він був вірний французам, а його син служив у французькій армії і згинув біля Монте Касіно в Італії. Високий і худорлявий, не вважаючи на свій старечий вік, він дуже жвавий і меткий. Не захоплюється ідеєю повної самостійности, що її пропаґують націоналістичні марокканці по містах, бо тямить часи хаосу в Марокко й інших країнах Америки і не вірить, щоб Марокко могло б вдержатися з своєю повною суверенністю без хаосу та громадянських воєн. Тому теж є приятелем американців, піддержуючи їх проти комуністів, як ворогів світового миру.

Юрко Степовий

МАЙК ЛОГАЙ З „БОРЕНСАЙДУ"

Останнім часом наша преса приділяє багато уваги новим скитальцям, які мають прибути до ЗДА за новим законом про імміґрацію.

Найбільше пишуть про це часописи, засновані ще кілька десятків років тому в Америці, себто часописи т. зв. старих імігрантів. Отих самих старих імігрантів, які вже проробили колосальну працю, стягнувши сюди кілька десятків тисяч своїх братів у 1949-1952 роках. Ті еміґранти, часто, замість подяки, мали чимало „троблю", з новоприбулими, — як на полі громадському, так і церковно-релігійному. Ті іміґранти, й досі в багатьох випадках не можуть стягнути з своїх новоприбулих родичів боргів, витрачених на них під час переселення, хоч ті самі новоприбулі також у багатьох випадках уже мають свої „кари" і „гавзи".

Одначе попри всі ті труднощі вони й тепер активно діють і хочуть якнайбільше стягнути своїх земляків. Мабуть за довгі роки відірваности від рідного краю у них виробилася велика чулість і м'якість до своїх побратимів зі „Старого Краю".

Тож ми хочемо зробити закид на адресу преси, яка про все говорить, пов'язане з новим переселенням, але менше згадує про окремих непомітних людей зі старої іміграції, які своїм вкладом у справу іміграції зробили колосальне діло, але яких ніхто не помічає, ніхто не знає.

При цій нагоді хочемо згадати хоч кількома словами невідомого Майка Логая з „Боренсайду" в Шікаґо.

Майк Логай, як його прийнято називати в тутешній місцевості, прибув до Америки в 1930 році, прибув до нового краю від страшної нужди з-під польської окупації. Завдяки його природньому розумові, — бо він ніяких шкіл не має, — завдяки великій спритності і рухливості, він сьогодні є бизнесменом на Боренсайді, — й він ніколи не забуває обов'язку перед своїми братами зі „Старого Краю".

Майк Логай ще недавно виставив кілька десятків ашурансів знаним і незнаним йому українцям, без різниці релігійних обрядів, територіяльного походження і політичного переконання. А його мешкання, під час того переселення, нагадувало справжній переходовий табір так ніби десь у Бремені, чи Вельдфлекені. У нього місяцями мешкали по кілька родин, а вже щодо підшукування праці, то ніколи двері не зачинялися, йшли знайомі і незнайомі, бо всі новоприбулі знали, що є такий Майк Логай, який усім допомагає.

Часто він закривав свій „бизнес" на кілька годин, а сам сідав в „кару", брав з собою кілька скитальців і їздив по Шікаґо в пошуках праці, — часто оті кілька годин йому коштували цілих днів, а „бизнес" стояв.

Зрештою, закінчилася та метушня, пройшли перші гарячкові часи переселення і Майк ніби трохи зідхнув, хоч іноді й пожаліється на деяких своїх аплікантів, що й досі не повернули боргів, а потім додає: „Але нехай їм Бог простить, одначе я радий, що наша українська громада в „Боренсайді" збільшилася якоюсь сотнею людей".

І хоч ми вже більше року не бачилися з Майком, але, як передають знайомі з „Боренсайду", Майк знову гарячково готується до нового переселення. Він уже приготовив кілька десятків аплікацій і розробляє пляни розселення і підшукування праці для нових скитальців, яких він задумує стягнути, чи вже стягає.

УСС ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО 40-РІЧЧЯ

Восени 1954 року мине сорок років від історичного моменту, коли український нарід, після перерви, після битви під Полтавою, виступив збройно до боротьби з Москвою. Зробили це Українські Січові Стрільці.

І хоч не буде це ювілей тільки нечисленних вже виконавців цього Чину, а всього українського громадянства, то Головна Рада Братства Українських Січових Стрільців рішила відмітити ті рідкісні роковини також в рядах Стрілецтва та вибрала спеціяльний комітет, який займеться підготовкою згаданого ювілею.

Провід Ювілейного Комітету обняв побр. д-р Володимир Білозор, а ділове секретарювання побр. д-р Котик-Степанович. До виконання поодиноких точок наміченої програми святкувань та імпрез покликав Ювілейний Комітет кілька комісій, а між ними і інформаційну, яка відбула вже своє перше засідання 9 вересня б. р. у Филаделфії, в домівці ЗУАДК, на якому під головуванням побр. Михайла Савчина та секретарюванням побр. Андрія Кігічака рішено інформувати своєчасно український загал та розкинених по світі побратимів (а то в дорозі преси), про хід підготовних праць до згаданого ювілею.

Поодинокі Станиці Братства У.С.С. (Дітройт, Шікаґо, Филаделфія, Ню Йорк, Едмонтон, Торонто, Вінніпеґ, Буенос-Айрес (Арґентина) та Авґсбурґ (Баварія) одержали вже від Ювілейного Комітету при Головній Раді Братства відповідні інструкції про склад та компетенції поодиноких комісій, які вже нав'язали контакт з станицями та почали працю для підготови ювілею в поодиноких містах.

Ювілей має закінчити Товариська зустріч живих ще Українських Січових Стрільців, а саме в днях 6-7 вересня 1954 року і то в Торонто, щоб уможливити участь в З'їзді побратимам з Канади, з огляду на паспортні труднощі в цій країні.

Заінтересування ювілеєм серед Стрілецтва велике і не один бажає собі дожити того часу, щоб відсвяткувати такі рідкісні в житті людини роковини. До участи в останньому апелі, де будуть викликані до збірки також Впавші й Померлі Побратими зголосився одинокий у Венесуелі побратим, У.С.С. Хом'як Степан.

В поодиноких точках програми буде відтворена стрілецька пісня та музика, а у „Пропам'ятній Книзі" будуть поміщені, по змозі, прізвища УСС та неопубліковані досі світлини з їх боєвого шляху від замку князя Корятовича по Золотоверхий Київ.

Тому, що пропали стрілецький архів, евіденційні книги, ба навіть сам прапор, тому поодинокі комісії дістали від Головної Ради доручення зібрати збережені з тісі доби документи та відтворити копію стрілецького прапора. Праву сторону згаданого прапора відтворив вже у 1948 році в Авґзбурзі побр. мистець Василь Залуцький-Оробець.

Живим учасникам ювілею і родинам Впавших та Померлих Українських Січових Стрільців будуть вручені ювілейні відзнаки, а Комісія поінформує своєчасно, де родини мають складати в цій справі заяви.

За Інформаційну Комісію Ювілею:
Андрій Кігічак
секретар

Голос Читача

Ще про „Лемківщину в житті України"

У статті „Ще про Лемківщину" („Свобода" з 15 вересня, ц. р., ч. 193) мгр. Володимир Бучацький приписує мені погляд, начеб то я висловився, „що аж до половини 14 ст. західна частина Лемківщини... була цілком не заселена", а я, навпаки, натякаю про границі Руси, Польщі і Угорщини в X. ст. коло городу Саліс, переїзд нашого короля Данила в XIII ст. через Тилич і осадчого Криниці „по волоському праві" Данка русина з Тилича. Але населення було рідке і його скріпила колонізація „по волоському праві", яка не вийшла з ініціятиви поляків, як це розуміє мене хибно п. Бучацький, коли пише: „щойно поляки, не маючи сили своїм елементом колонізувати ці гори..." Колонізація „по волоському праві" була викликана спонтанним рухом волоського населення вздовж Карпат на захід; в південних Карпатах вона дійшла аж до Моравії, про що є чеська праця в „Сборніку Сьлованской Кніговні" в Празі; про неї натякає також російський дослідник Олексій Петров у передмові до давніх грамот до історії карпаторуської церкви теж в одному випуску вище названого чеського видавництва, згадуючи про „країни" (округи) сіл „по волоському праві" по обох боках Карпат. Назва „крайна" перейшла згодом у мові місцевого населення спершу в „країну", відтак в „україну", що є незбитим доказом походження назви „Україна" від „країна".

Я не писав, як закидає мені п. Бучацький, „що ріка Солинка є границею лемківського племени на заході", тільки „дехто з дослідників визначував річку Солинку як східню межу Лемківщини". Докладніше про це знайде п. Бучацький в праці німецькою мовою „Der westukrainische Stamm der Lemkau" (західноукраїнське плем'я лемків) „Suedostforschungen", Мюнхен 1941, вип. 3-4, с. 536-75.

„В рядах польської армії — це друкарська помилка: має бути „в задах". Інформацію, що „Сяніцький Комісарят УНР щойно після відходу УГА за Збруч в липні 1913 р. склав зброю", засягнув я з статті ред. Нижанківського в мюнхенській „Українській Трибуні" з 1947 р., присвяченій 20-літтю письменницької праці Юліяна Тарновича-Бескида, якого співпраця у львівській „Неділі" почалася в 1929 р., а не як надруковано хибно „1920". Цінні статті п. Бучацького про Лемківщину в пресі я читав після того, як вислав свою статтю до редакції „Свободи", де моя стаття пролежала цілий рік і тому у відсилачах у ній до інших статтей „Свободи" слід букви „ц. р." замінити на „1952" рік.

Никон Немирон.

ПОВІДОМЛЕННЯ ДОБРУСУ

Доводиться до відома всіх колишніх совєтських політв'язнів і політ-каторжан серед української еміграції, що вже розпочала свою працю створена, згідно з рішенням 2-го З'їзду Демократичного Об'єднання Бувших Репресованих Українців з-під Совєтів (ДОБРУС), спеціяльна секція колишніх політичних в'язнів і каторжан совєтських таборів рабської праці в рамках ДОБРУС-у. Секцію (скорочена назва — СПВК - ДОБРУС) створено 12 вересня ц. р. на спеціяльних зборах членів ДОБРУС-у в Ню Йорку, що були в СССР репресовані в формі ув'язнення в місцях рабської праці.

Як частина ширшої громадсько - політичної організації колишніх жертв усіх видів совєтських масових репресій, Секція має своїм завданням виключно практичне виконання одного з найголовніших завдань ДОБРУС-у в цілому: збирання й представлення перед відповідними чинниками вільного світу матеріялів про рабську працю і терор в СССР.

Для практичного керівництва роботою Секції обрано тимчасове керівне Бюро СПВК - ДОБРУС-у в складі: В. І. Гришко — голова, М. Чулаєвський — заступник, М. Саливон — секретар, а також іменовано уповноважених СПВК в філіях ДОБРУС-у: М. Шкварченко — Міннеаполіс, Ю. Степовий — Шікаго, С. Федорівський — Дітройт, В. Медвідь — Трентон, К. Приходько — Нюарк, Д. Назарець — Клівленд.

Вироблення остаточної схеми діяльности СПВК - ДОБРУС-у в загальній системі ДОБРУС-у, як також вибір постійного керівництва, постановлено перевести на 3-му пада ц. р., на ширшій конференції членів СПВК - ДОБРУС-у з усіх філій ДОБРУС-у.

Повідомляючи про це, закликаємо всіх українців — колишніх політв'язнів і політкаторжан совєтських таборів рабської праці, які ще не є членами ДОБРУС-у вступити до лав нашої організації і включитися у практичну працю СПВК - ДОБРУС для виконання свого прямого обов'язку в цьому вільному світі.

Одноразово з цим повідомляємо українське громадянство, що ДОБРУС співпрацює з Міжнародною Організацією Політв'язнів. Ця МФП за участю і ДОБРУС-у підготовляє матеріяли до проголошення й відзначення відповідними імпрезами день 7 листопада (день большевицької революції), як Міжнародний день совєтського політв'язня.

Ню Йорк, 13 вересня 1953.
Голова ДОБРУС-у в ЗДА —
І. Дубинець
Голова СПВК-ДОБРУС-у —
В. І. Гришко

ПОДАТОК ТРУМАНА ВІД НАПИСАНИХ СПОГАДІВ

Податкове Бюро в Вашинґтоні вирішує справу податку, який мав би заплатити Гаррі Труман з гонорару, що його має дістати за свої спогади. Гонорар становить 600,000 долярів. Коли б бувший президент платив податок відразу від усієї цієї суми, то заплатив би державний скарбниці 503,000 долярів, а йому залишилося б тільки 97,000. Коли б йому розділили сплату цього податку на шість років, тоді податок виносив би 338,000, а авторові залишилося б 262,000 долярів. Адвокат Трумана заявив, що Податкове Бюро погодилося розкласти податок на шестирічні рати, і бувший президент заробить на цьому 165,000 долярів.

З наших буднів

БІБЛІОТЕЧНИЙ МІЛЬ

Час від часу буваю в читальні Слов'янського Відділу Нюйоркської Публічної Бібліотеки і частенько зустрічаю там знаного колись журналіста з кіл „старої" еміґрації, який від низки літ „ритаєрд", а в бібліотеку заходить радше з приємности, як з метою якоїсь систематичної праці.

Якби на потвердження моєї опінії про нього, одного разу він, перестрівши мене на коридорі, розкрив переді мною своє серце:

— Знаєте, приємно тепер посидіти в цій бібліотеці... Довкола тебе стільки знайомих, рідних облич, стільки своїх визначних людей. А то, бувало, раніше сидиш сам один, як палець, і прикро тобі та соромно, що в цій світовій святині науки, та й ще в слов'янському її відділі — не видно ні на лік українця! Та з прибуттям нової еміґрації все змінилося! Тепер тут наші горою! Ну, подивіться, будь ласка, та ж половина людей на залі — це наші письменники, редактори, науковці!

Ми спинилися на момент у дверях читальні, а мій „старий" приятель, потрясаючи львиною чуприною, захриплено продовжував:

— Гляньте, наприклад, на цього молодого чоловіка: це сталий костомер Паблик Лайбрері. Він, здається, тут днює й ночує...

— Так, кажу, це Іван Степанович, редактор. Має стипендію Рисерч Інституту і пише працю про національне питання в Україні за часів Скрипника.

— Велл, я знаю, що він дістав стипендію, слава Богу. Але там, у куточку, сидить інший дядя, отой худощавий, в окулярах. Це Степан Іванович, тільки не знаю — професор він, чи доктор. Той вже не має стипендії і важко працює у фабриці шнурків, проте нема дня, щоб він тут не кучкував, як рабін, обложений звідусіль „Плугами", „Гартами", „Червоними Шляхами" та іншими „Революціями". Сидить, читає і пише до самого дзвінка, а коли замикають залю, то він бере під паху свою літературу і суне до горішньої читальні. Оце вам справжній книжковий міль! Перед такою людиною треба скинути шапку, бо ж вона, помимо важкої фізичної праці, знаходить час та енерґію працювати науково!

Від цієї нашої розмови проминув, може, місяць часу. Аж раптом Ню Йорком потрясла сенсація: в одному з европейських журналів появилася досить пашквільна стаття професора чи доктора, в якій автор „розкрив" редактора, не менше, не більше, тільки як „національного зрадника", „комуністичного запроданця", „яничара" і т. д.

Стаття була густо приправлена підкресленими товстим шрифтом цитатами з „Плуга", „Гарту", „Червоного Шляху" та іншої радянської літератури, яку професор, чи доктор так довго і сумлінно зубрив у читальні Слов'янського Відділу...

Вчора зайшов я до читальні і бачу: при столі сидить мій „старий" товариш пера, обняв долонями чоло і в глибокому замисленні студіює статтю про Івана Степановича в европейському журналі.

— Ну, як вам подобався ефект наукової праці вашого „книжкового моля?" — питаю його півшепотом.

Глянув мені сумно в очі і поник головою...

— Велл, після прочитання такого „архитвору" і йому подібних, так мені не раз здається, що краще було б, якби сюди вернулися ті давні часи, перед прибуттям нової еміґрації...

Ікер.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

ЗБІЛЬШЕНО ВАГУ. ПАСАЖИРСЬКИХ ПОЇЗДІВ"

„З кожним роком на Сталінській маґістралі збільшується кількість пасажирських перевозок. Особливо велика кількість пасажирів влітку цього року. Значно збільшилась кількість трудящих, що їдуть в санаторії та будинки відпочинку Криму, Кавказу, півдня України".

Але одночасно „колективний кореспондент" „Радянської України" нарікає, що це „збільшення ваги" поїздів не зовсім задовільне.

„Слід, однак, відзначити, що цим не вичерпані можливості до збільшення пасажирських перевозок. Вагонна служба Сталінської залізниці (начальник тов. Кудзієв) ще не вжила дійових заходів до ліквідації непродуктивних простоїв вагонів. Десятки вагонів затримуються зайвий час в ремонті. Ще низька якість ремонту, багато вагонів повертається на повторний ремонт. Так, наприклад, вагон ч. 2317 простояв у ремонті більше двох місяців. Вагони чч. 2106, 1429 були випущені з ремонту з ґарантією безаварійної роботи на рік, але вже через тиждень були поставлені на повторний ремонт.

Справа чести залізничників Сталінської маґістралі — швидко й рішуче ліквідувати простої пасажирських вагонів, ввести в дію всі резерви збільщення пасажирських перевозок".

Але цей „колективний кореспондент" не пише, чому не можна швидко направляти вагонів. Може тут не „справа чести" залізничників, а винен той, що не дає матеріялів до направок, але автор про це не пише.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

Спорт

„ВСЕ МОЖЕ СТАТИСЯ В... БРУКЛИНІ!"

Видрукував я заголовок і думаю, яким способом було б найкраще довести читачеві, що вираз „все може статися в Бруклині" найбільше зв'язаний з бейсболом. Хоч найближче до серця українські спортовці нової еміґрації держать копаний м'яч, дуже багато з них є „фенами" бейсболу. Це особливо правдиво щодо Ню Йорку, де маємо три передові клюби „Джаянтс", „Даджерс" з Національної Ліґи і „Єнкіс" з молодшої Американської Ліґи. Коли приглянетеся до порядку вичислення клюбів, то вам не важко буде вгадати, що автор цих рядків є фанатиком — „до останнього віддиху" — Джаянтсів. А що Джантси в цьому сезоні зайшли в нікудишню, то краще залишімо їх і себе в спокою. Для розвіяння сумної реальности, всі Джаянтс-„фени" можуть позичити собі льозунґ їхніх найбільших противників — прихильників даджерсів з Бруклину: „Чекайте до наступного року!"

Кожного року першуни обох ліґ — „пеннант віннерс" — розіґрують чемпіонат світу (властиво чемпіонат Америки) у так званих Світових Серіях. Майже певно, що цього, як і минулого року, перші місця займуть в Національній Лізі Даджерси з Бруклину, а в Американській Лізі — Єнкіс з Бронксу. Слідкуючи з дня на день за грами цих клюбів, один приходить до переконання, що цього року Даджерси стануть перший раз в історії їх клюбу світовим чемпіоном. Єнкіс, з другої сторони, вигравши п'ять пеннантів рік за роком (новий рекорд!), схочуть ще й посягнути по п'ятий безперивний чемпіонат світу. Не можемо також забувати поглядів професійних бейсболістів на грошеві пайки із Світових Серій (переможець одержує більше) і торгування контрактів на сезон 1954.

Цього року Даджерси (клюб як цілість і поодинокі змагуни) „зломили" кілька встановлених рекордів і цілий сезон їх гра була клясою для себе. Натомість прославлені Єнкіс виглядали змучені в далеко слабшій Американській Лізі. Їхні зірки - кидачі починають виявляти в грі свій поважний вік, а їхнє биття і гра в полі не мають гарности попередніх років. Крім того, їм бракує ще „духа дружини", що ним був ще два роки тому Джо Ді Маджіо.

Кожному прихильникові Джаянтсів дуже важко сказати щось „доброго" про Даджерсів (прихильник Даджерсів з Бруклину краще дасть собі відрізати язик, ніж мав би похвалити Джаянтсів!), але цього року Бруклин грав найкращий бейсбол в обидвох ліґах і повинен перемогти Єнкіс в світовому чемпіонаті 1953-го року. Проте було б добре, щоб єдині у своєму фанатизмі прихильники Даджерсів приготовилися на найгірше, памятаючи досвід минулого, що „все може статися в Бруклині!"

Роман Лисняк.

Канадійський адмірал про морську силу Совєтів

Галіфакс, Н. С. — Шеф команди канадійської атлянтійської фльоти, адмірал Р. Видвел, заявив, що західні спостерігачі, звертаючи увагу на окремі ділянки розвитку совєтської військової фльоти, не зауважують часто сили її бойових кораблів, зокрема кружляків. Адмірал пригадав, що на недавній пресовій конференції вищих командувачів фльоти ЗДА підкреслювано силу російської підводної фльоти, з чого виходило б, що небезпека російської морської сили криється насамперед в її численних підводних човнах. У дійсності, ствердив адмірал, „Росія стоїть на другому місці по силі своїх кружляків, уступаючи лише ЗДА. Під час морської паради з нагоди коронації в Англії, можна було в цьому переконатися і подивляти міць совєтського кружляка „Свердлов".

ЗДА вишлють цукор до Ірану

Вашинґтон. — Чергова посилка з ЗДА до Ірану, що входитиме у рами допомоги, обрахованої на 45,000,000 долярів, буде правдоподібно складатися з транспорту цукру, вартість якого виноситиме 12,000,000 долярів. Допомога Іранові почала діяти з 5 вересня, коли президент Айзенгавер схвалив її постачати у формі найважливіших продуктів. Цукор знаходиться серед цих продуктів, що їх недостачу гостро відчуває населення Ірану.

У Берліні погодились, як оминути летунські інциденти

Берлін. — Після 6-тимісячних переговорів між ЗДА, Англією, Францією і Совєтами дійшло до порозуміння щодо того, як в майбутньому виминути летунські інциденти в „повітряних коридорах", існуючих для льоту західніх літаків до Берліну. Переговори розпочались після того, як Англія гостро запротестувала проти збиття англійського бомбардувальника Совєтами над Західньою Німеччиною 12 березня ц. р., при чому згинули тоді 7 летунів. Устійнено тепер детальну сиґналізацію і спеціяльний „код" для порозуміння з пілотами, а також умовини, коли збитий з „коридору" літак треба скерувати назад в „коридор" та коли треба казати йому приземлитись.

Совєти готові звільнити японських „воєнних злочинців"

Токіо. — Один японський комуніст, що перебуває в Москві і дістав був там в минулому році 25,000 долярів „Сталінської нагороди миру", повідомив японський Червоний Хрест, що совєтський Червоний Хрест готов співпрацювати з Черв. Хрестом японців у репатріяції японських „воєнних злочинців". Японці твердять, що в совєтському полоні все ще знаходяться 12,722 японців і дальших 1,782 на Сахаліні й Курильських островах. Совєти заявляють, що вони звернули вже всіх полонених, а задержали лише 2,458 засуджених на різні кари воєнних злочинців. ТАСС подав, що в цій цифрі воєнних злочинців знаходиться 971 „злочинець", виданий свого часу Совєтами червоному Китаєві.

Чільний японський комуніст зрадив свою партію

Токіо. — Офіційний орган комуністичної партії Японії нап'ятнував одного з 7-ми лідерів тієї партії, Рітсу Іто, як зрадника, що його партія виключила з своїх рядів. Цей чільний комуніст десь щез. Він був членом Центрального Комітету і Політ-Бюра японської комуністичної партії і її речником під час альянтської окупації Японії. Іто, розчарувавшись у комунізмі і порвавши з партією, допоміг японській поліції розбити комуністичну шпигунську сіть в Японії, яка існувала там підчас 2-ої світової війни, зорганізована німецьким комуністом Зорґе. Завдяки цим японським комуністичним шпигунам, Совєти довідалися були про плян Гітлера напасти на СССР та про плян Японії піти війною проти південносхідніх азійських країн, а не проти російських станиць над Тихим океаном. Зорґе японці повісили.

• РІЗНЕ •

В СПРАВІ ЛІТЕРАТУРНОЇ СПАДЩИНИ ПО БОГДАНІ ЛЕПКІМ

Шановних видавців, зацікавлених перевиданням творів мойого Батька, повідомляю, що сам я є власником літературної спадщини по Богдані Лепкім.

Моя адреса:
Д-р Лев Ростислав Лепкий
1749 Grand Concourse, Apt. W3M
New York 53, N. Y.

✝

ТАНЬКА КОБРАН, довголітня членкиня Сестр. „Любов", відд. 37 УНСоюзу в Елизабет, Н. Дж., померла 4. серпня 1953 р. в 62 році життя. Родилася в селі Псари, пов. Рогатин, Україна. Полишила в смутку 3 синів, 3 невістки, 4 дочки, 3 зяті, 9 внуків і 1 сестру. Взяли участь в похороні Сестрицтво Любов і Дочки України, відд. 24 СУА. Похорон відбувся з греко-катол. церкви св. Володимира на St. Gertrude Cemetery, Woodbridge, N. J. — В. Їй П.!
А. Гнатюк, секр.

ТЕКЛЯ КОСТИШИН, довголітна членкиня Сестр. „Любов", відд. 37 У. Н. Союзу в Елизабет, Н. Дж., померла 10-го серпня 1953 р. в 59. році життя. Родилася в селі Дегова, пов. Рогатин, Україна. Полишила в смутку сина, невістку, дві дочки, 2 зятів, внука, 2 братів і 3 сестри. В похороні взяли участь Сестр. Любов і Дочки України, відд. 24 Союзу Українок Америки. Похорон відбувся з греко-катол. церкви св. Володимира на Evergreen Cemetery, Newark, N. J. — В. Їй П.!
А. Гнатюк, секр.

ВОЛЯНСЬКА ГЕЛЕНА, довголітня членкиня Т-ва Запорозька Січ, відд. 342 УНСоюзу в Картерет, Н. Дж., померла 29. серпня 1953 р. Походила зі села Тирява Сільна, пов. Сянік, Галичина. Полишила в смутку мужа Григорія, 3 синів, 2 доньки, 2 невістки і 5 внуків. Похорон відбувся 1. вересня з похоронного заведення до української церкви св. Димитрія при великім здвизі людей, 3-ох священиків, родини, членів Т-ва і знайомих на цвинтар Cloverleaf, Woodbridge, N. J. — В. Їй П.!
І. Маркович, секр.

✝

Рідним, Знайомим й Друзям подається до відома, що 13. вересня 1953 р., помер

бл. п. СЕМЕН СОВЧИНСЬКИЙ.

Покійний народився 7. серпня 1889 в селі Поточиська, пов. Городенка й прибув до Америки ще перед першою світовою війною. Полишив жінку Вікторію, дві дочки замужні Олену й Єлисавету, трьох синів Тимка, Осипа й Володимира (два нерідні), 9 внуків та брата Прокопа. Покійний був примірним громадянином. Від самого початку належав до Українського Народного Союзу

Похоронений на українськім цвинтарі (Факс-Чейс) у Филаделфії дня 16. вересня 1953.

Хай земля Вашинґтона буде Йому пером!

ДРУЖИНА і ДІТИ

• РОЗШУКИ •

ПОШУКУЮ по мужові братових дітей по Юрієві і Михайлові Молодович, зі села Брусно-Молодівців, пов. Чесанів. Дітей по імені і де перебувають в теперішний час не знаю, а підчас війни перебували в Німеччині. Хто знав би про них, або вони самі, прошу зголоситись на мою адресу. Як рівнож прошу ласкаво про передрук в крайових часописах. Моя адреса:
ANNA MOLODOWICH
26 Thompson St., Clifton, N. J.

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.
Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 3151. Зов дикуна

— О, наш верховний жерче, кричав Голта, — діти божка крокодила схопили ворога і привели його до святині. Яка воля божка крокодилів?

Тоді сталося щось цілком неймовірне й надприродне. Мабуть, з гаркітливої пащеки леопарда вийшов людський голос.

— Нехай біла людина згине, щоб мої діти були нагодовані! — Голос був низький і хрипкий і зливався з риком бестії.